

Από τις εκδόσεις «Εργατική Πάλη» κυκλοφορεί το βιβλίο του Ρόμαν Ροσντόλσκι,
«Η ιστορία της δημιουργίας του Κεφαλαίου του Μαρξ»

Ηρακλής Χριστοφορίδης*

Το βιβλίο του **Ρόμαν Ροσντόλσκι** «**Η ιστορία της δημιουργίας του Κεφαλαίου του Μαρξ**» αποτελεί ένα θεμελιώδες και κομβικής σημασίας έργο στην εξέλιξη της μαρξιστικής οικονομικής σκέψης (της «κριτικής της πολιτικής οικονομίας»), δηλαδή της ανάλυσης και κατανόησης της εξέλιξης του καπιταλιστικού συστήματος, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το βιβλίο, καρπός μιας επίπονης προσπάθειας δεκαπέντε χρόνων, αναδεικνύει τον σημαντικό και καθοριστικό ρόλο της **διαλεκτικής**, ως μεθόδου της κοινωνικής επιστημονικής έρευνας, στη δημιουργία του Κεφαλαίου του Μαρξ.

Ο Ροσντόλσκι θα χρησιμοποιήσει τα **Grundrisse** (στην ελληνική γλώσσα έχουν εκδοθεί ως «Βασικές γραμμές της κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας» από τις εκδόσεις Στοχαστής), «αυτό το επιστημονικό εργαστήριο του Μαρξ», όπου η διαλεκτική μεθοδολογία είναι πολύ πιο εμφανής απ' ό,τι στο Κεφάλαιο, για να εξηγήσει τόσο την αυστηρή δομή του Κεφαλαίου και γιατί ο Μαρξ κατέληξε σε αυτήν όσο και για να φωτίσει και να ερμηνεύσει σωστά τις σημαντικές θέσεις που αποτυπώνονται στο Κεφάλαιο: την αξία-εργασία, το χρήμα, το κεφάλαιο, την αξιοποίηση του κεφαλαίου, τη συσσώρευση του κεφαλαίου, τα σχήματα αναπαραγωγής, την πτωτική τάση του ποσοστού του κέρδους, τις οικονομικές κρίσεις, τη θεωρία της «κατάρρευσης» του καπιταλιστικού συστήματος κ.ά.

Κρίσιμης σημασίας για την επίτευξη των παραπάνω είναι η θέση του Ροσντόλσκι ότι ο **1ος και ο 2ος τόμος του Κεφαλαίου** ανήκουν στην ανάλυση του «**κεφαλαίου γενικά**», ενώ ο **3ος τόμος** ανήκει στην ανάλυση των «**πολλών (και ανταγωνιστικών) κεφαλαίων**». Υπό αυτή την οπτική γωνία ο Ροσντόλσκι θα αναδείξει τόσο τη σημαντική συνεισφορά στην ανάπτυξη της μαρξιστικής οικονομικής θεωρίας από τον Λένιν και τη Λούξεμπουργκ όσο και ορισμένες εμφανείς αδυναμίες τους.

Εν συνεχεία, ο Ροσντόλσκι επικρίνει τις παρερμηνείες της μαρξιστικής θεωρίας από τον Χίλφερντινγκ (και τους διάφορους σοσιαλδημοκράτες υποστηρικτές της αρμονικής ανάπτυξης του καπιταλισμού), αλλά και από τον Τουγκάν-Μπαρράνφσκι και τους λεγόμενους Νόμιμους Μαρξιστές της Ρωσίας. Ο Ροσντόλσκι δεν θα περιοριστεί μόνο στους θεωρητικούς των αρχών του 20ού αιώνα, αλλά θα επεκτείνει την κριτική του και σε μια σειρά σημαντικών μαρξιστών ή ακαδημαϊκών των πρώτων χρόνων της μεταπολεμικής περιόδου: Σουίτζι, Οσκαρ Λάνγκε, Τζόαν Ρόμπινσον κ.ά.

Με την έκδοση του βιβλίου του «**Η ιστορία της δημιουργίας του Κεφαλαίου του Μαρξ**», το 1968, ο Ροσντόλσκι θα επιτύχει **τρεις στόχους ταυτόχρονα**.

Πρώτον, θα απαλλάξει τη μαρξιστική πολιτική οικονομία από τον εκφυλισμό και την καταρράκωση που επέφερε ο σταλινισμός. Στην πραγματικότητα επρόκειτο για στείρωση της μαρξιστικής έρευνας και η καλύτερη απόδειξη γι' αυτό είναι η πλήρης απουσία οποιασδήποτε ουσιαστικής θεωρητικής συνεισφοράς στην ανάλυση του καπιταλισμού τόσο από τους θεωρητικούς των σταλινοποιημένων Κομμουνιστικών Κομμάτων όσο και από τους

θεωρητικούς της πρώην ΕΣΣΔ.

Δεύτερον, ο Ροσντόλσκι θα κατορθώσει με το έργο του όχι μόνο να επαναφέρει στις ράγες της, μετά τον εκτροχιασμό της από τον σταλινισμό, τη μαρξιστική οικονομική θεωρία, αλλά και να την επανασυνδέσει με τα επιτεύγματα των μαρξιστών των αρχών του 20ού αιώνα: **Λένιν, Λούξεμπουργκ, Τρότσκι, Πρεομπραζένσκι, Μπουχάριν, Ρούμπιν** κ.ά.

Και τρίτον, η αναζωογόνηση και το νεανικό σφρίγος που χαρίζει το βιβλίο του Ροσντόλσκι στη μαρξιστική πολιτική οικονομία δικαιολογημένα θα αποτελέσουν το θεμέλιο για την αναγέννηση και ανάπτυξη της μαρξιστικής θεωρίας τα τελευταία πενήντα χρόνια. Αυτό αναγνωρίζεται από όλους τους μαρξιστές οικονομολόγους και κυρίως από τον Μαντέλ, τον μόνο που κατόρθωσε να αναλύσει ολοκληρωμένα τόσο τη μεταπολεμική ανάπτυξη όσο και την είσοδο στο μακρύ κύμα κρίσης του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος, με το έργο του «Υστερος Καπιταλισμός» (εκδ. Εργατική Πάλη).

Στις μέρες μας οι αντιφάσεις του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος έχουν αρχίσει να εκρήγνυνται επικίνδυνα. Μπροστά μας βρίσκεται μια καταγιστική **οικονομική κρίση**, μια επιταχυνόμενη επιδείνωση της **κλιματικής κρίσης**, μια όξυνση των **κοινωνικών ανισοτήτων** και της **φτωχοποίησης**, μια **αντιδημοκρατική αναδίπλωση**, ακόμη και ο αφανισμός της ανθρωπότητας από έναν **πυρηνικό όλεθρο**, το τελικό αποτέλεσμα του ενδοϊμπεριαλιστικού πολέμου που ήδη έχει ξεκινήσει. Η επαναστατική πρωτοπορία και η εργατική τάξη πρέπει να εξοπλιστούν με μια νέα και ολοκληρωμένη ανάλυση του καπιταλιστικού συστήματος, κι αυτό δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο πάνω στη θεωρητική παρακαταθήκη του έργου του Ρόμαν Ροσντόλσκι.

***Μέλος της ΟΚΔΕ**